

«فرهنگیستان» از دلایل صعود قیمت دلار و یورو در چند هفته اخیر گزارش می دهد

آدرس چالاهای هوایی بازار ارز

فشارهای آمریکا یا به قول صندوق بین المللی پول، تخلیه فشارهای ناشی از تحریم بود، تغییر کرد، دوباره نمای کشور بابتی بیثباتی مخدوش و جهت انتظارات معکوس شد. مراجعه به رسانه های منطقه و رسانه های غربی به خوبی روایت برداشت های خارجی را از اغتشاشات ایران نشان می دهد، جایی که تحولات ایران در ادامه وقایع لبنان و عراق توصیف شده و حتی مدعی شده اند این وقایع و تداوم احتمالی آن می تواند منجر به تضعیف جدی پایه های حکومت شود. از این رو افزایش نرخ ارز و همچنین افزایش فرآیند خروج سرمایه از کشور که اطلاعاتی از آن به گوش می رسد و متأسفانه تصویر کننده عدم اطمینان از آینده است، در همین پارادایم قابل تحلیل خواهد بود.

می دهد. با افزایش ناآرامی ها در عراق، به صورت محدود و با شیب کم این رقم تا نیمه آبان ماه قدری افزایش یافته و به ۱۱۴۰۰ تومان تا ۲۳ آبان می رسد، فرآیندی که گویای تلاش هایی در داخل برای مدیریت نرخ ارز است و هنوز کنترل های نسبتاً قابل قبولی روی دلار وجود دارد.

در این میان اما با پایان هفته و آغاز هفته جدید یعنی شنبه ۲۵ آبان ماه، ناگهان نرخ ارز یک جهش حدوداً ۵۰۰ تومانی دارد و به ۱۱۹۰۰ می رسد و در روزهای بعد یعنی دوشنبه و سه شنبه با یک جهش بزرگ دیگر، مرز ۱۲۳۰۰ تومان را نیز رد می کند. اما یک سوال مشخص؛ این روزها چه اتفاقی افتاده که چنین جهش هایی در نرخ ارز روی داده است؟ بامداد جمعه ۲۴ آبان ماه اولین شوک را دولت به کشور وارد می کند و بدون اطلاع رسانی و زمینه سازی، قیمت بنزین را ناگهان چند صد درصد افزایش می دهد. همین اتفاق از عصر جمعه اعتراض هایی را در نقاطی از کشور در پی دارد و از روز شنبه اعتراض با اغتشاش همراه شده و در برخی نقاط کشور آرامش از میان رفت. دقیقاً در همان روز هم

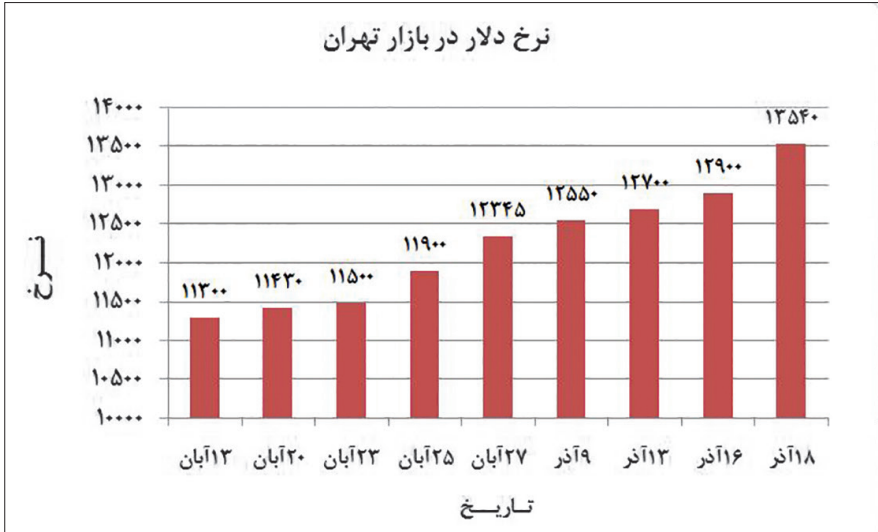
قرار گرفته اند. (روایت یکی از این مداخلات را در شماره ۲۹ فروردین «فرهنگیستان» که موضوع ممنوعیت معامله صرافی ها با ایران در بازار ابوظبی و دبی در روزهای پایانی سال ۹۷ و تعطیلات نوروز ۹۸ را توضیح می داد، بخوانید) در چنین وضعیتی از طرفی شهر سلیمانیه و اساسا کشور عراق و از طرف دیگر دینار و در دسترس بودن آن به عنوان ارز واسط تعیین نرخ دلار در تهران، برای ایران و بازار ارزی آن حلقه واسط مهمی به شمار می آیند. از این رو وقتی که عراق به آشوب کشیده می شود، به صورت واضح مشخصی فعالیت های اقتصادی هم دچار اختلال می شود و در اثر قفل شدن برخی معاملات و محدودیت دسترسی به دینار، ارزهای وابسته به آن مانند ریال، با افزایش نرخ مواجه خواهند شد.

در اینجا نمی خواهیم به این مساله ورود کرده و ثابت کنیم وقایع عراق سازماندهی شده و به صورت مستقیم برای ضربه زدن به مسیر رفته است که قیمت دلار در بغداد-تهران روی داد ولی قاعدتاً ساده اندیشانه است که تصور کنیم

این دو موضوع بی ارتباط با یکدیگر هستند، چرا که در میدان واقعیت تاثیر قابل توجهی را شاهدیم، به خصوص اینکه طولانی شدن ناآرامی ها در شهرهای مختلف عراق به این موضوع نیز دامن زده است. البته در این زمان بانک مرکزی ابتدا نظاره گر میدان تحولات بود، چنانکه گمان هم نمی رفت ناآرامی های عراق و متاثر شدن بازارهای ارزی ایران از این وقایع در طولانی مدت ادامه یابد، اما با تداوم وقایع در همسایه غربی، بانک مرکزی هم تدابیری را برای مدیریت و کنترل بازار به کار گرفت، با این تدابیر که در کمربند ارزی کشور به کار رفت و بعضاً ورودهایی که صورت گرفت، تا حدودی فضا کنترل شد و نرخ

ارز نه تنها از شتاب افتاد که برای چند روز نزولی هم شد. بانک مرزی به هر زحمتی که بود با تدابیر مختلف در این ایام اخیر توانست فشارهای حاصل از ناآرامی ها به مساله ارز و تبادلات آن را مدیریت و کنترل کند و روند افزایش نرخ ارز هم گویای این است که بعد از یک روند صعودی برای مدتی این فرآیند متوقف شد. اما به واقع چه شد که افزایش قیمت دلار در تهران دوباره شدت گرفت، با وجود اینکه دو عامل قبلی تا حدود قابل قبولی مدیریت شده بودند؟ پیشنهاد می کنم به نمودار نرخ دلار در بازار تهران در آبان و آذر مراجعه و نواسانات آن را با وقایع اقتصادی و اجتماعی کشور قیاس کنید. کف قیمت دلار در هفته اول آبان ماه قرار دارد که رقمی حدود ۱۱۲۰۰ تومان را نشان

شنبه ۲۵ آبان ماه، ناگهان نرخ ارز یک جهش حدوداً ۵۰۰ تومانی دارد و به ۱۱۹۰۰ می رسد و در روزهای بعد یعنی دوشنبه و سه شنبه با یک جهش بزرگ دیگر، مرز ۱۲۳۰۰ تومان را نیز رد می کند. اما یک سوال مشخص؛ این روزها چه اتفاقی افتاده که چنین جهش هایی در نرخ ارز روی داده است؟

اصل مطلب

برجام لعنتی نیست

حسن روحانی، رئیس جمهور دیروز با حضور در دانشگاه فرهنگیان به مناسبت روز دانشجو، با بیان اینکه در انتخابات سال ۹۲ اعلام کرد گزارش ۱۰۰ روزه اولیه اقدامات دولت و اعلام اقدامات و برنامه های چهارساله دولت در پایان دولت یازدهم، دو برنامه اصلی دولت است، پرسید: «چه زمانی در کشور گفتیم که مشکلات را ۱۰۰ روزه حل می کنیم؟»

رئیس جمهور با تأکید بر اینکه در همان ۱۰۰ روز ابتدایی دولت یازدهم بود که اولین توافق با ۱+۵ و ۶ قدرت جهانی به صورت توافق موقت انجام، تصویب و اعلام شد، ادامه داد: «برجام نه مقدس است و نه لعنتی. برجام یک قرارداد بین المللی است که باید تلاش کنیم از مزایای آن استفاده کنیم.»

روحانی با بیان اینکه بودجه سال آینده در هیچ کجا متکی بر مذاکره نیست، تصریح کرد: «مبنای بودجه تداوم تحریم است و وظیفه قانونی و انقلابی ماست که از راهی که برای رفع مشکلات وجود دارد، استفاده کنیم.»

آماده تبادل فراگیر زندانیان هستیم

محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در توییته نوشت: «پس از به خانه بازگرداندن گروگان مان در این هفته، کاملاً برای تبادل فراگیر زندانیان آمادگی داریم. توپ در زمین ایالات متحده است.»

امروز بار دیگر و این بار در نشست «قلب آسیا - روند استانبول» مشغول دیپلماسی منطقه ای هستیم تا توان خود را برای صلح و توسعه در افغانستان در کنار هم قرار دهیم.» البته ظریف اردیبهشت ماه امسال هم پیشنهاد مبادله زندانیان را مطرح کرده بود؛ پیشنهادی که وزیر امور خارجه در سفر اردیبهشت ماه به نیویورک از آن پرده برداشت و با اشاره به حضور شماری از زندانیان ایرانی در آمریکا گفت: «تهران ۶ ماه پیش از آن به آمریکا اعلام کرد آماده انجام مبادله زندانیان بین دو کشور است، اما هنوز پاسخی دریافت نکرده است.»

آزادسازی دانشمندان ایرانی زندانی در آمریکا در ازای جاسوس کره ای الاصل آمریکایی طی روزهای اخیر باعث شد وزیر امور خارجه بار دیگر پیشنهاد سابقش را پیش بکشد و واشنگتن را به مبادله زندانیان دعوت کند.

آبستراکسیون ناکام تعدادی از اعضای کمیسیون انرژی

هدایت الله خادمی، عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی با اشاره به نشست عصر دیروز این کمیسیون درخصوص استیضاح وزیر نفت گفت: «زنگنه توضیحاتی درباره محورهای این طرح به نمایندگان ارائه کرد، اما نمایندگان طراح این استیضاح در نهایت از توضیحات وزیر قانع نشدند و مقرر شد زنگنه با حضور در صحن علنی پارلمان توضیحات بیشتری درباره این طرح ارائه کند.» وی افزود: «آقای وزیر به دنبال وقت کشی و ادامه یافتن جلسات کمیسیون برای بررسی این طرح بود که طراحان این طرح با این موضوع برخورد کردند.»

نماینده ایده در مجلس اضافه کرد: «در ابتدای جلسه تعدادی از اعضای کمیسیون جلسه را ترک و تلاش کردند آبستراکسیون کرده تا جلسه رسمیت پیدا نکند، اما امضاکنندگان استیضاح و رئیس کمیسیون اعلام کردند عدم حضور اعضا دلیلی برای عدم رسمیت بررسی استیضاح نیست.»

آینده قابل پیش بینی است؟

در مورد آینده حرف زدن بسیار دشوار است، مخصوصاً در فضایی که هم فشار خارجی بر کشور و همسایه های آن وجود دارد و هم در داخل دولتی مستقر است که رئیس آن می گوید من هم صبح جمعه از افزایش قیمت بنزین مطلع شدم. در چنین فضایی که بی اعتمادی نسبت به فضای بین المللی و ایضا اقدامات دولت مستقر وجود دارد، نمی توان از آینده با اطمینان صحبت کرد، اما واقعیت این است که افزایش نرخ دلار می تواند قابل هرگونه شوک (مانند آنچه در بنزین روی داد) و وارد آوردن اضطراب و نگرانی به جامعه احتساب شود و از سوی دیگر حتی در همین فضای فعلی هم به سوی کاهش اعتراضات حرکت کرده و زمینه افزایش آن را فراهم نکند. برای مثال همین اتفاقات عجیبی که درخصوص پرداخت یارانه بنزینی هر روز مشاهده می شود و همچنان تعداد زیادی از مردم آن را دریافت نکرده اند، می تواند به اعتراضات عمومی دامن بزند. چنانکه حرکت به این سمت ممکن است تا پایان فصل تعطیلات میلادی و چینی و عادی شدن جریان مرادات ارزی، می تواند کمک بزرگی به ثبات اقتصادی کشور کند.

حاشیه ای که نمی توان از آن گذشت

نکته آخر این است که گمانه های تابید نشده ای درباره چرایی اقدام بنزینی دولت (که حالا ثابت شده نه تأثیری در تعیین کسری بودجه دارد و نه باعث افزایش رفاه و رضایت اجتماعی دهک های پایین جامعه خواهد شد، آنچنان که برخی حامیان دولت درباره وضعیت به دهک پایین جامعه و خرید وفاداری آنها روایت می کنند)، کارشناسان سیاسی و رسانه ای را آزار می دهد. چند روز پیش اسحاق جهانگیری درباره وضعیت اقتصادی کشور حرف های عجیبی زد و گفت: «تمامی گلوگاه های اقتصادی کشور بسته است، کشورهای دوست هم جرات خرید نفت از ایران را ندارند...». حرف هایی که از آن تحت عنوان گرا به تحریم یاد کردیم و گفتیم باعث خواهد شد پیام ضعف داخلی و تأثیر تحریم به بیرون منتقل شود. در چنین فضایی و با توجه به تحولات اخیر در عرصه سیاست خارجی، از سفر بن علوی به تهران و تبادل دو زندانی میان ایران و آمریکا گرفته تا سفر قریب الوقوع حسن روحانی به توکیو که گفته می شود به منظور گفت و گو درباره واسطه گری دوباره آبه شینزو میان تهران و واشنگتن خواهد بود، برخی گمانه زنی ها ابراز می کنند که برخی نزدیکان برای تسهیل مسیر مذاکره با آمریکا و مجاب کردن فضای داخلی برای این گفت و گو ناخشنود از افزایش اعتراضات و وحیم توصیف کردن اوضاع داخلی هم نیستند، لذا به سادگی از کنار برخی موضوعات گذشته و اگر هم فضایی دست دهد، می توانند نسبت به دامن زدن به این شرایط اقدام کنند. از این رو باید این مساله را هم مدنظر داشت که هرگونه خطای این چنینی در مواجهه با غرب و آمریکا می تواند فضای اقتصادی کشور را سخت و سخت تر کند بدون آنکه سودی برای مردم داشته باشد.